

فهرست عناوین و سرفصل‌های رشته کلام با گرایش امامت
نیمسال اول ۹۳-۹۲

تجزیه و ترکیب

شناسه درس: ۳۱۲۱۱۰

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری- عملی

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: تقویت توان تشخیص و بکارگیری قواعد صرف و نحو

سرفصل:

۱. اهمیت تجزیه و ترکیب و نقش آن در ترجمه و تفسیر قرآن کریم
۲. مفهوم شناسی تجزیه و بیان عناصر موثر در تجزیه فعل، اسم معرب، اسم مبنی و حرف
۳. مفهوم شناسی ترکیب و بیان عناصر موثر در ترکیب کلمه و جمله
۴. اقسام ترکیب (موضوعی و غیر موضوعی، جدولی و غیر جدولی (تشریحی)، یک وجهی و چندوجهی)

متن: ----

ارزشیابی:

۵ نمره به فعالیت کلاسی و ۵ نمره به تحقیق (تجزیه و ترکیب چند وجهی از یک حزب قرآن) و ۱۰ نمره دیگر به امتحان آخر نیمسال اختصاص دارد. متن از قرآن کریم یا عبارت های مشکل انتخاب می شود و امتحان آخر نیمسال می تواند از متنی غیر از متن داده شده ولی در سطح آن باشد. *توضیحات:

شایسته است اساتید محترم ابتدا در ۳ یا ۴ جلسه چهار بند فوق را یادآوری نموده و بعد برای هر جلسه آیاتی از قرآن را مشخص کرده و از همه طلاب می خواهند که آن را تجزیه و ترکیب و ترجمه نمایند و در کلاس از آنها سوال نموده و کار عملی آنها را ارزیابی می کنند.

منابع:

- ۱- الجدول فی اعراب القرآن محمود صافی
- ۲- اعراب القرآن الکریم و بیانه محیی الدین درویش
- ۳- اعراب القرآن المنسوب الی الزجاج تحقیق: ابراهیم ایاری
- ۴- تفسیر کشاف محمود زمخشر

فقه ۱

شناسه درس: ۳۱۲۱۳۱۰

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی مباحث مهم فقه و آشنایی با روشهای استدلال فقهی و فلسفه احکام

سرفصل:

اجاره ، ضمان ، مضاربه ، قرض ، ودیعه ، وقف

متن:

دروس تمهیدیه فی الفقه الاستدلالی» تألیف باقر ایروانی

محدوده:

مباحث مذکور در سرفصل از متن تعیینی

منابع:

۱. مسالک شهید ثانی
۲. شرح لمعه شهید ثانی
۳. شرایع الاسلام محقق حلی
۴. فقه الامام الصادق محمد جواد مغنیه

ارزشیابی:

۱۷نمره به امتحان پایانی و ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی اختصاص دارد.

امتحان میانی این درس از ۲۰ برگزار می شود.

کلیات و تاریخ علم کلام

شناسه درس: ۳۱۲۱۶۱۰

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت علم کلام (فرق آن با فلسفه و علوم دیگر) موضوع و غایت آن، تبیین حجیت روش‌های عقلی و نقلی و شرایط آنها و آشنایی با سیر تکوین و تطوّر علم کلام، مشرب‌های کلامی، متکلمین بزرگ، منابع و مآخذ مهم کلامی

سرفصل:

○ کلیات علم کلام:

• مبادی:

- ضرورت علم کلام
- تعریف علم کلام
- وجه تسمیه علم کلام
- موضوع علم کلام
- غایت علم کلام
- مسائل علم کلام
- روش‌شناسی علم کلام
- خاستگاه
- پیدایش علم کلام (تاریخچه اجمالی علم کلام از صدر اسلام)

• مناسبات علم کلام با علوم همگن

- علم کلام و معرفت‌شناسی
- علم کلام و فلسفه
- علم کلام و فلسفه دین و کلام جدید
- علم کلام و عرفان

○ تاریخ علم کلام:

• امامیه:

- بنیانگذار
- تطوّرات تاریخی
- شخصیت‌های مؤثر و مهمترین آثار آنها
  - ◆ از آغاز تا شیخ مفید
  - ◆ از شیخ مفید تا خواجه نصیرطوسی
  - ◆ از خواجه نصیر تا عصر حاضر
- وضعیت کنونی (گرایش‌های عمده کلامی در عصر حاضر، کلام فلسفی، مکتب تفکیک، عقاید خاص به نحو اجمال و ...)

• معتزله:

- بنیانگذار
- تطوّرات تاریخی
- شخصیت‌های مؤثر و مهمترین آثار آنها
  - ◆ از آغاز تا عصر حاضر: واصل بن عطاء، ابوالهذیل علاف، نظام، جاحظ، ابوالحسین خیاط، جبائیان (ابوعلی و ابوهاشم)، قاضی عبدالجبار

رشته کلام با گرایش امامت – نیمسال اول سال تحصیلی ۹۳-۹۲

♦ وضعیت کنونی: معتزله در عصر حاضر

▪ عقاید ویژه:

♦ صفات

♦ نیابت یا عینیت

♦ حسن و قبح عقلی

♦ احباط و تکفیر

• اشاعره:

▪ بنیانگذار

▪ تطورات تاریخی

▪ شخصیت های مؤثر و مهمترین آثار آنها

♦ از آغاز تا عصر حاضر: ابوالحسن اشعری، ابوبکر باقلانی، امام الحرمین جوینی، غزالی،

فخر رازی، قاضی ایجی، تفتازانی، میرسید شریف

♦ وضعیت کنونی: اشاعره در عصر حاضر

▪ عقاید ویژه

♦ صفات ذاتی یا لوازم ذات (قدمای ثمانیه)

♦ تفسیر علیت

♦ نفی حسن و قبح عقلی

♦ کسب و جبر و ...

ارزشیابی: ۱۷ نمره به امتحان پایانی و ۳ نمره به فعالیت های کلاسی اختصاص دارد.

منابع: منابع برای بخش کلیات علم کلام:

ردیف	نام کتاب	نویسنده
۱	هندسه معرفتی کلام جدید	احد فرامرز قراملکی
۲	استاد مطهری و کلام جدید	احد فرامرز قراملکی
۳	شرح مواقف ج ۱	شریف الدین جرجانی
۴	مدخل و درآمد علم کلام	جعفر سبحانی
۵	مسائل کلام جدید	علی ربانی گلپایگانی
۶	کلام جدید در گذر اندیشه ها	علی اوجبی
۷	علم کلام و کلام جدید (سیری در آثار استاد مطهری)	احمد بهشتی
۸	تاریخ کلام جدید	علامه شبلی نعمانی ترجمه فخر داعی گیلانی
۹	پیدایش علم کلام و منزلت آن در میان علوم	محسن جهانگیری
۱۰	فلسفه علم کلام	هری ولفسن ترجمه احمد آرام
۱۱	آموزش فلسفه ج ۱	محمدتقی مصباح یزدی
۱۲	مبانی عرفان اسلامی	حسن معلمی
۱۳	مسائل جدید کلامی و فلسفه دین	عبدالحسین خسروپناه
۱۴	کلام جدید	عبدالحسین خسروپناه
۱۵	علم الکلام (عرض و نقد)	عامر النجار
۱۶	المدخل الی دراسته علم الکلام	حسن محمود الشافعی
۱۷	فصلنامه قسبات شماره ۳۹ و ۴۰، مقالات (۱. چیستی فلسفه دین و مسائل آن ۲. فلسفه دین)	۱. محمد محمدرضایی ۲. ابوالفضل ساجدی

رشته کلام با گرایش امامت – نیمسال اول سال تحصیلی ۹۳-۹۲

منابع برای بخش تاریخ علم کلام:

نویسنده	نام کتاب	ردیف
جعفر سبحانی	فرهنگ عقائد و مذاهب اسلامی (۵ جلد)	۱
جعفر سبحانی	ملل و نحل	۲
علامه شبلی نعمانی، ترجمه فخر داعی گیلانی	تاریخ علم کلام	۳
فضل الله زنجانی	تاریخ علم الکلام فی الاسلام	۴
عبدالرحمن بدوی ترجمه صابری	تاریخ اندیشه‌های کلامی در اسلام ج ۱ و ۲	۵
محمد ابراهیم الفیومی	تاریخ الفرق الاسلامیة السیاسیة والدینیة (۶ جلد)	۶
محمدجواد مشکور	تاریخ شیعه و فرقه‌های اسلام تا قرن چهارم	۷
محمدجواد مشکور	تاریخ مذاهب اسلام، ترجمه الفرق بین الفرق	۸
حسین صابری	تاریخ فرق اسلامی ۱ و ۲	۹
محمد ابوزهره	تاریخ المذاهب الاسلامیة فی السیاسة والعقائد الامام	۱۰
علی ربانی گلپایگانی	فرق و مذاهب کلامی	۱۱
حسن محمودالشافع	المدخل الی دراسة علم الکلام	۱۲

رشته کلام با گرایش امامت - نیمسال اول سال تحصیلی ۹۳-۹۲

امامت عامه ۱ (فلسفه امامت)

شناسه درس: ۳۱۲۱۶۱۷

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

هدف: تبیین ضرورت عقلی و نقلی امامت و لزوم خلافت الهی و بیان جایگاه امامت در منظومه معارف دینی

سرفصل:

ارزشیابی: ۱۷ نمره به امتحان پایانی و ۳ نمره به تحقیق اختصاص دارد.

منابع:

فاضل مطلق یزدی (آستان قدس رضوی علیهم السلام)	امامت پژوهی	۱
علی ربانی گلپایگانی	امامت در بینش اسلامی	۲
ابراهیم امینی	بررسی مسائل کلی امامت	۳
جعفر سبحانی	الالهیات بخش امامت	۴
احمد بن یحیی صعدی	الایضاح شرح المصباح	۵
حسین عزیزی و علی غفارزاده	اندیشه اسلامی ج ۲	۶
محمدحسن قردان قراملکی	پاسخ به شبهات کلامی دفتر چهارم	۷
محسن شفائی	شؤون ولایت	۸
سیدهاشم حسینی طهرانی	عقائد الانسان	۹
محمدحسین حسینی طهرانی	امام شناسی	۱۰
جعفر سبحانی	پیشوائی در اسلام	۱۱

رشته کلام با گرایش امامت - نیمسال اول سال تحصیلی ۹۳-۹۲

معرفت شناسی

شناسه درس: ۳۱۲۱۷۱۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

سرفصل:

متن درسی: درآمدی بر معرفت شناسی منصور شمس و دروس معرفت شناسی غلامرضا فیاضی

ارزشیابی: ۱۷نمره به امتحان پایانی و ۳ نمره به فعالیت های درسی اختصاص دارد.

منابع:

ردیف	نام کتاب	نویسنده
۱	نظریه المعرفه	آیت الله سبحانی
۲	شناخت در فلسفه اسلامی	آیت الله سبحانی
۳	مساله شناخت	استاد مطهری
۴	فلسفتنا	شهید صدر
۵	آشنایی با معرفت شناسی	منصور شمس

رشته کلام با گرایش امامت – نیمسال اول سال تحصیلی ۹۳-۹۲

۶	درآمدی بر معرفت شناسی	پویمن ترجمه محمد زاده
۷	اصول فلسفه و روش رئالیسم جلد ۱.۲	علامه طباطبائی
۸	آموزش فلسفه (ده درس دوم جلد اول)	آیت الله مصباح
۹	معرفت شناسی	محمد حسین زاده
۱۰	معرفت شناسی اسلامی	سید حسین ابراهیمیان
۱۱	دروس معرفت شناسی	غلامرضا فیاضی
۱۲	فلسفه عمومی	پل فولکیه
۱۳	نگاهی به معرفت شناسی در غرب	حسن معلمی
۱۴	نگاهی به معرفت شناسی در اسلام	حسن معلمی
۱۵	پیشینه و پیرنگ معرفت شناسی در اسلام	حسن معلمی
۱۶	علم حضوری	محمد فنائی اشکوری
۱۷	نگاهی انتقادی به معرفت شناسی جدید	نیکلاس اوریت، الیک فیشر ترجمه و نقد: حسن عبدی
۱۸	پژوهشی تطبیقی در معرفت شناسی معاصر	محمد حسین زاده

تفسیر قرآن ۱

شناسه درس: ۳۱۲۱۲۱۰

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت و طبقه‌بندی مجموعه آیات مرتبط با امامت و تفسیر برخی آیات مهم، بمنظور آشنایی با مسائل امامت در قرآن
سرفصل:

ارزشیابی: ۱۷نمره به امتحان پایانی و ۳ نمره به فعالیت های درسی اختصاص دارد.

رشته کلام با گرایش امامت – نیمسال اول سال تحصیلی ۹۳-۹۲

منابع:

ردیف	نام کتاب	نویسنده
۱	تفسیر نورالثقلین	علی بن جمعه الحویزی
۲	تفسیر برهان	سیدهاشم بحرانی
۳	تفسیر المیزان	علامه طباطبائی
۴	تفسیر لاهیجی	شریف لاهیجی
۵	تفسیر تسنیم	جوادی آملی
۶	تفسیر تطبیقی	نجارزادگان
۷	شؤون ولایت	محسن شفقانی
۸	امام شناسی ج ۱ و ۲	علی اصغر رضوانی
۹	شرح منهاج الكرامة	سید علی میلانی
۱۰	بداية المعارف ج ۲	محسن خرازی
۱۱	امامت پژوهی	یزدی مطلق آستان قدس رضوی <small>علیه السلام</small>
۱۲	الالهیات قسمت امامت	جعفر سبحانی
۱۳	بررسی و مسایل کلی امامت	ابراهیم امینی
۱۴	براهین و نصوص امامت	علی ربانی گلپایگانی

کلام استدلالی ۱

شناسه درس: ۳۱۲۱۶۱۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: شناخت مفهوم خدا و اثبات وجود و صفات خداوند و کیفیت رابطه آن با ذات

سرفصل:

متن درسی: متن اصلی و محوری: ایضاح المراد ربانی گلپایگانی متون مکمل: {کتاب مبدأ و معاد [قسمت مبدأشناسی] - تبیین براهین اثبات خدا [فصل سوم به بعد] {جوادی آملی} و کتاب نقد برهان ناپذیری وجود خدا (عسگری سلیمانی) مباحث مرتبط

ارزشیابی: ۱۷ نمره به امتحان پایانی و ۳ نمره به تحقیق اختصاص دارد.

منابع:

ردیف	نام کتاب	نویسنده
۱	خداشناسی فلسفی	عبدالرسول عبودیت و مجتبی مصباح
۲	اصول فلسفه و روش رئالیسم، ج ۵	علامه طباطبائی (با شرح و پاورقی استاد مطهری)
۳	فلسفه دین	محمد حسین زاده

رشته کلام با گرایش امامت - نیمسال اول سال تحصیلی ۹۳-۹۲

ردیف	نام کتاب	نویسنده
۴	مدخل مسائل جدید علم کلام ج ۱	جعفر سبحانی
۵	الالهیات ج ۱	جعفر سبحانی
۶	شروح منظومه	انصاری شیرازی و رضی شیرازی و ...
۷	شروح بدایةالحکمة و نهايةالحکمة	علی شیروانی و ...
۸	توحید	شهید مرتضی مطهری
۹	کلم الطیب	عبدالحسین طیب
۱۰	شرح مبسوط آموزش عقاید ۱ و ۲	محسن غروی‌ان و ...
۱۱	عقائد الانسان + توضیح‌المراد	حسینی تهرانی
۱۲	درس‌هایی از علم کلام ج ۱	حبیب‌الله طاهری
۱۳	نقد و طرح اندیشه‌ها	سیدرضی شیرازی
۱۴	کفایةالموحدين ج ۱	مرحوم طبرسی
۱۵	مسائل جدید کلامی و فلسفه دین ج ۱	عبدالحسین خسروپناه
۱۶	شناخت صفات خدا	جعفر سبحانی
۱۷	شروح اسماء حسنی	ملاهادی سبزواری